

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2826

Vragen van het lid **Van der Linde** (VVD) aan de Minister van Financiën over *het bericht «Recordbedrag aan verdachte transacties gemeld bij FIU» en het onderliggende jaaroverzicht van de FIU* (ingezonden 19 juni 2018).

Antwoord van Minister **Grapperhaus** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 23 juli 2018).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Recordbedrag aan verdachte transacties gemeld bij FIU»¹ en het onderliggende jaaroverzicht van de FIU?²

Antwoord 1

Ja. Het jaaroverzicht van de FIU-Nederland heb ik op 22 mei jl. aan uw Kamer gestuurd.³

Vraag 2

Hoe verklaart u de stijging van de verdachte transacties, zowel in waarde als in aantal, ten opzichte van eerdere jaren?

Antwoord 2

Op basis van FIU-analyses zijn vorig jaar 40.546 transacties verdacht verklaard. Dit is een afname in vergelijking met 2016, waarin 47.847 transacties verdacht werden verklaard door de FIU-Nederland. Het jaar 2016 betrof echter een uitzondering, omdat er in 2016 veel na-meldingen van ongebruikelijke transacties werden gedaan door betaaldienstverleners. Het aantal door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties laat vanaf 2011 verder een stijgende lijn zien. Deze toename is onder andere te verklaren doordat de FIU-Nederland de afgelopen jaren veel heeft geïnvesteerd in het delen van kennis op trends en fenomenen met meldingsplichtige instellingen, toezichthouders, de diverse opsporingsdiensten en buitenlandse FIU's. Daarbij komt dat meer nieuwe melders bij de FIU-Nederland zijn geregistreerd. De totale waarde van de verdachte transacties bedroeg in 2017 bijna 6,7 miljard euro, het hoogste bedrag sinds de instelling van de FIU-Nederland. Zoals aangege-

¹ <https://www.accountancyvanmorgen.nl/2018/05/23/recordbedrag-aan-verdachte-transacties-gemeld-bij-fiu/>

² https://www.fiu-nederland.nl/sites/www.fiu-nederland.nl/files/documenten/fiu-nederland_jaaroverzicht_2017_1.pdf

³ Kamerstukken II 2017–18, 29 911, nr. 200 en bijlage.

ven in het jaaroverzicht van de FIU-Nederland 2017 is te zien dat het aantal verdachte transacties met een waarde hoger dan tien miljoen euro is toegenomen van 38 in 2016 naar 58 in 2017. Deze verdacht verklaarde transacties met een waarde hoger dan tien miljoen euro omvatten het merendeel van de totale waarde van alle verdacht verklaarde transacties. De stijging van de totale waarde van de verdacht verklaarde transacties is te verklaren door deze toename van het aantal verdacht verklaarde transacties met een hoge waarde.

Vraag 3

Hebt u zicht op het percentage verdachte transacties die de Financial Intelligence Unit (FIU) opspoorde? Zo ja, hoe hoog ligt dat? Hoeveel transacties blijven, naar schatting, nog buiten beeld?

Antwoord 3

De FIU-Nederland spoort zelf geen verdachte transacties op. Op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) zijn bepaalde instellingen verplicht ongebruikelijke transacties te onderkennen en te melden aan de FIU-Nederland. De FIU-Nederland analyseert de meldingen van ongebruikelijke transacties, waarna de FIU-Nederland in bepaalde gevallen tot een verdacht verklaring komt. In dat geval wordt de beschikbare informatie met betrekking tot de verdacht verklaarde transactie verstrekt aan diverse (bijzondere) opsporingsinstanties, inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Het aantal meldingen van ongebruikelijke transacties door meldingsplichtige instellingen bij de FIU-Nederland kan jaarlijks sterk verschillen en ligt deels buiten de invloedssfeer van de FIU-Nederland. Er blijven geen ongebruikelijke transacties die bij FIU-Nederland zijn gemeld buiten beeld. Alle ongebruikelijke transacties worden semi-geautomatiseerd gematched met politiebesteden. Het aantal verdachte transacties wordt grotendeels bepaald door het aantal ongebruikelijke transacties dat door meldingsplichtige instellingen wordt gemeld, alsook door de resultaten van de door de FIU-Nederland uitgevoerde onderzoeken en de verzoeken vanuit de diverse opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten of andere FIU's. Bovendien zijn eenmaal door meldingsplichtige instellingen gemelde ongebruikelijke transacties vijf jaar beschikbaar voor analyse-doeleinden door de FIU-Nederland.

Vraag 4

Wat zijn de ervaringen van de FIU met de instanties en organisaties die transacties bij hen moeten melden? Zijn alle meldplichtige groepen en sectoren even secuur met het melden van transacties? Waar zijn lacunes te vinden? Welke groepen rapporteren relatief weinig transacties?

Antwoord 4

Niet de FIU-Nederland maar de verschillende Wwft-toezichthouders houden toezicht op de secure naleving van de verplichting om ongebruikelijke transacties te melden bij de FIU-Nederland. Uit de openbare jaaroverzichten is per sector van meldingsplichtige instellingen aangegeven hoeveel ongebruikelijke transacties worden gemeld. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het aantal meldingsplichtige instellingen per sector sterk kan verschillen. De Wwft-toezichthouders kunnen bestuursrechtelijk optreden indien de verplichtingen uit de Wwft, waaronder het melden van ongebruikelijke transacties, niet worden nageleefd. Het Openbaar Ministerie kan zo nodig strafrechtelijk hiertegen optreden. Naast deze repressieve kant heeft elke toezichthouder zogenoemde *guidance* documenten opgesteld om de onder hun toezicht gestelde meldingsplichtige instellingen nader te informeren over deze verplichting. Ook de FIU-Nederland geeft hierover regelmatig voorlichting aan de desbetreffende instellingen om de compliance op dit gebied te bevorderen.

Vraag 5

Kunnen de in bijlage 1, tabel 12, van het jaaroverzicht genoemde aantal verdachte transacties afgezet worden tegen het totaal aantal gemelde transacties per groep?

Antwoord 5

In het jaaroverzicht staat in tabel 12 van bijlage 1 het aantal meldingen van *ongebruikelijke* transacties per sector. Zoals in het antwoord op vraag 3 is aangegeven, analyseert de FIU-Nederland de meldingen van ongebruikelijke transacties, waarna de FIU-Nederland in sommige gevallen tot een verdacht verklaring van deze ongebruikelijke transacties komt, die zij vervolgens ter beschikking stelt aan diverse opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Ook staat in het jaaroverzicht het aantal verdachte transacties per sector van meldingsplichtige instellingen vermeld.

Vraag 6

Ziet u mogelijkheden om de positie van de FIU te versterken? Biedt het wettelijk en regelgevend kader voldoende handvaten om witwassen effectief tegen te gaan? Heeft de FIU voldoende capaciteit om de sterk stijgende stroom aan verdachte of te verwerken transacties te controleren? Welke mogelijkheden zijn er nog om de samenwerking tussen de FIU en andere instanties te verbeteren?

Antwoord 6

In de integrale beleidsreactie op zowel de beleidsmonitor witwassen en de beleidsmonitor terrorismefinanciering als de nationale risicoanalyses (NRA's) witwassen en terrorismefinanciering zal ik ingaan op de effectiviteit van het voorkomen en bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering, de rol van de FIU-Nederland hierbij en de eventuele mogelijkheden om de samenwerking tussen de FIU-Nederland en andere instanties te verbeteren. De beleidsreactie en de beleidsmonitoren zullen, zoals reeds toegelicht in de begeleidende brief bij de NRA⁴ en in antwoord op schriftelijke vragen van het lid Van der Linde (VVD)⁵, na afronding door het WODC aan uw Kamer worden toegezonden. Hierbij merk ik reeds op dat in het kader van de implementatie van de vierde Europese anti-witwasrichtlijn de samenwerking tussen Europese FIU's onderling, alsook met nationale bevoegde autoriteiten op voornoemde terreinen, al wordt verbeterd. Hiervoor verwijs ik naar het wetsvoorstel Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn⁶ dat uw Kamer recentelijk heeft aangenomen. Ten aanzien van de capaciteit van de FIU-Nederland kan ik melden dat ik uw Kamer in verband met het groeiend aantal ongebruikelijke transacties bij brief van 4 december 2016⁷ reeds heb geïnformeerd over de ingezette capaciteitsuitbreiding van de FIU-Nederland. De middelen hiervoor zijn inmiddels beschikbaar gesteld aan de FIU-Nederland.

Vraag 7

Komen uit het onderzoek patronen naar voren van witwassen of terrorismefinanciering door het gebruik van bitcoins of andere cryptovaluta? Zo ja, welke? Kunnen deze inzichten gebruikt worden om wetgeving effectiever te maken?

Vraag 8

Welke mogelijkheden ziet u nog om dit effectiever aan te pakken?

Antwoorden 7 en 8

De FIU-Nederland doet structureel onderzoek naar meldingen van ongebruikelijke transacties in relatie tot cryptocurrencies. Op 15 augustus 2017 heeft de FIU-Nederland naar aanleiding van onderzoek naar de aan- en verkoop van virtuele betaalmiddelen specifiek op dit terrein zogenoemde typologieën vastgesteld.⁸

Voorts is van belang te melden dat de FIU-Nederland thans alleen zicht heeft op gemelde ongebruikelijke transacties die te maken hebben met cryptocurrencies gerelateerde geldstromen in het reguliere betalingsverkeer. De totale omvang van de illegale component binnen het betalingsverkeer dat aan cryptocurrencies verbonden is, is derhalve niet vast te stellen door de

⁴ Kamerstukken II, 2017/18, 31 477, nr. 23.

⁵ Aanhangsel Handelingen II, 2017/18, 1197.

⁶ Kamerstukken II, 2017/18, 34 808, nr. 2.

⁷ Kamerstukken II, 2016/17, 29 614, 56 (kamerbrief).

⁸ www.fiu-nederland.nl/nl/witwas-typologieen

FIU-Nederland. Op Europees niveau is reeds overeenstemming bereikt om platforms voor het omwisselen van virtuele valuta en *custodian wallet providers* onder het bereik van de Europese anti-witwasrichtlijn te brengen. Daarmee wordt de meldplicht op termijn ook voor hen van toepassing. De FIU-Nederland verwacht dat hierdoor haar inzicht in de risico's met betrekking tot het gebruik van cryptocurrencies, in relatie tot het witwassen van geld en terrorismefinanciering, zal toenemen. De Minister van Financiën heeft in zijn brief van 8 maart jl.⁹ zijn bredere visie uiteengezet over effectievere wetgeving op het terrein van cryptovaluta. Hierover is met uw Kamer reeds overleg gevoerd.

Vraag 9

Kunt u deze vragen beantwoorden voordat de monitor witwassen en de monitor terrorismefinanciering naar de Kamer wordt gestuurd?

Antwoord 9

Ja, dat heb ik bij deze gedaan.

⁹ *Kamerstukken II, 2017/18, 32 013, 168 (kamerbrief).*